



# זהר הקדוש

עם ביאור  
הפסוק והפסוק

פרשת שלח • רוח בני האדם העולה למעלה

באמר זה מסופר על רבי חזקיה ורבי ייסא שהלכו בדרך, ורבי חזקיה נתקשה בביאור הפסוק בקהלת שנאמר בו 'כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם', שמאחר שדברי שלמה הם סתומים במדרגות החכמה, כיצד נפרש פסוק זה שיש בו פתחון פה לאלו שאינם מאמינים.

במאמר זה מסופר על רבי חזקיה ורבי ייסא שהלכו בדרך, ורבי חזקיה נתקשה בביאור הפסוק בקהלת שנאמר בו 'כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם', שמאחר שדברי שלמה הם סתומים במדרגות החכמה, כיצד נפרש פסוק זה שיש בו פתחון פה לאלו שאינם מאמינים.

עתה מציינים לפניו את שאלתם, וביאר להם שפסוק זה 'כי מקרה האדם ומקרה הבהמה' וגו' אינו מדברי שלמה ע"ה, אלא סברת הרשעים הכופרים שהם סבורים שהעולם מתנהג על פי הטבע והמקרה.

אמר ליה האי קרא דאמר שלמה - אמר לו רבי חזקיה את הפסוק שאמר שלמה ע"ה, סח ליה - ושח לו את הקושי שהיה להם במקרא זה, אמר ליה - אמר להם אותו אדם, וכי פמה אתון פרישון משאר בני נשא - כמה פרושים אתם משאר האנשים שהם עמי הארץ, דלא ידעי - שאין אתם יודעים את שיחתם ומדרגתם כלל. אמר ליה - השיבוהו רבי חזקיה ורבי ייסא, ובמה - כיצד אתה רואה בנו דבר זה, אמר לון - אמר להם, על דא - על אותן עמי הארץ אמר שלמה האי קרא - אמר אמר שלמה את הפסוק הנזכר, ולא אמר האי מגרמיה - ולא אמר שלמה פסוק זה מעצמו, והיינו שהוא סובר כך, כשאר אינו מלין - כמו שאר הדברים שאמרם שלמה בעצמו, אלא אהדר אינו מלין דטפשא עלמא דאמרי כף - אלא חזר על דברי טיפשי העולם שאומרים כך, ומאי אמרי - ומה הם אומרים, 'כי מקרה האדם ומקרה הבהמה קמות זה פן מות זה, אין פי הכל הבל' וגו', טפשא דלא ידעי - הטיפשים שאינם יודעים,

רבי חזקיה ורבי ייסא הוו אזלי בארחה, אמר רבי ייסא לרבי חזקיה, המינא באפך דהתורה אית בגוונך, אמר ליה, הא ודאי, האי קרא אסתפלנא ביה, פיון דאמר שלמה (קהלת ג יט) 'פי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם' וגו', ותנינו, דכל מלוי דשלמה מלפא, פלחו סתימין מדרגין דחכמתא. אי הכי, האי קרא אית ביה לאסתפלא, דהא פתחא לאינון דלאו בני מהימנותא אשתכח ביה, אמר ליה, ודאי הכי הוא, ואית ביה למנדע ולאסתפלא. אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי, שאל לון מינא, דהוה צחי, והוה לאי בתוקפא דשמשא, אמרו ליה, מאן את, אמר לון יודאי אנא, ואנא לאי וצחינא, אמרו לעית באורייתא, אמר לון, עד דאנא עמכון במלין, אסלק להאי טורא, ותמן אסב מינא ואשתי.

אפיך רבי ייסא, חד זפירא מלי מיון ויהב ליה, בטר דשתה, אמר נסלק עמך למינא, סליקו לטורא, ואשתכחו חד חוטא דמינא דקיק, ומלי קטפורא חד, יתבו, אמר לון תהוא בר נש, השתא שאילון, דהא אנא אשתדלנא באורייתא על ידוי דחד ברי, דאנא עיילית ליה לבי רב, ובגנייה רוחנא באורייתא, אמר רבי חזקיה אי על ידא דברך, טב הוא, אכל מלה דאנן ביה, אנא חמינא דלאתר אחרא בעי לאסתלקא, אמר להו, אמר לון, שאל לון מינא, דהוה צחי, והוה לאי בתוקפא דשמשא, אמרו ליה, מאן את, אמר לון יודאי אנא, ואנא לאי וצחינא, אמרו לעית באורייתא, אמר לון, עד דאנא עמכון במלין, אסלק להאי טורא, ותמן אסב מינא ואשתי.

פתחון פה לכופרים.  
רבי חזקיה ורבי ייסא הוו אזלי בארחה - רבי חזקיה ורבי ייסא היו הולכים בדרך, אמר רבי ייסא לרבי חזקיה, המינא באפך - רואה אני על פניך, דהתורה אית בגוונך - שיש בו והשיבו של קושיא, אמר ליה - אמר לו והשיבו רבי חזקיה, הא ודאי - כן הוא ודאי, האי קרא אסתפלנא ביה - בפסוק זה אני מסתכל ומתבונן, פיון דאמר שלמה - כיון ששלמה אמר בספר קהלת (ג יט) 'פי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם', כמות זה פן מות זה, ורוח אחד לכל, ומותר האדם מן הבהמה אין פי הכל הבל' וגו', ותנינו - ושנינו, דכל מלוי דשלמה מלפא - שכל דברי שלמה המלך ע"ה, פלחו סתימין מדרגין דחכמתא - כולם סתומים, שהם ממדרגות החכמה, דהיינו שכולם באו מספירות המלכות שנקראת 'חכמה זעירא', אי הכי האי קרא אית ביה לאסתפלא - ואם כן בפסוק זה יש להסתכל ולהתבונן בו, דהא פתחא לאינון דלאו בני מהימנותא - שהרי הוא פתחון פה לאלו שאינם מבני האמונה, שכופרים בהשאת הנפש, אשתכח ביה - יש בו, אמר ליה - אמר לו והשיבו רבי חזקיה לרבי ייסא, ודאי הכי הוא - ודאי כן הוא, שיש כאן פתחון פה למינים, ואית ביה למנדע ולאסתפלא - ויש בו במקרא זה לדעת ולהסתכל.

מספר שרבי חזקיה ורבי ייסא פגשו בדרום אדם אחד, ושאלוהו את שאלתם.  
אדהכי - בתוך כך, חמו חד בר נש דהוה אתי - ראו אדם אחד שהיה בא לקראתם, שאל לון מינא - וביקש מהם מים לשתות, דהוה צחי - שהיה צמא, והוה לאי בתוקפא דשמשא - והיה עייף מחמת תוקף השמש, אמרו ליה - אמרו רבי חזקיה ורבי ייסא לאותו אדם, מאן את - מי אתה, אמר לון יודאי אנא - אמר להם יהודי אני, ואנא לאי וצחינא - ואני עייף וצמא, אמרו לעית באורייתא - אמרו לו האם עסקת בתורה, וטעם שאלתם שרצו לתת מים רק למי שעוסק בתורה. אמר לון - אמר להם, עד דאנא עמכון במלין - עד שאני מתעכב לדבר עמכם, אסלק להאי טורא - אעלה להר הזה שהיה סמוך להם, ותמן אסב מינא ואשתי - ושם אקח אפיך רבי ייסא חד זפירא מלי מיון ויהב ליה - הוציא רבי ייסא נאד

אמר הכתוב 'המה להם' - כלומר המה יהיו לעצמם, ולא לאחרנין - ולא יתערבו עם אחרים.

חזור עתה לפסוק 'כי מקרה האדם ומקרה הבהמה' וגו' שהיא סברת הכופרים כנזכר, ואומר שחיפח רוחם של אותם טיפשים וטוב להם שלא באו לעולם.

ומה דעתא דלהון - ומה הדעה של אותם בני אדם, הוא הנאמר בפסוק 'כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם' וגו' - שמקרה האדם ומקרה הבהמה הכל אחד בהנהגה שוה, תיפח רוחיהון - תיפח רוחם של אותם האנשים, דאינון בעירי - שהם בהמות וחסרים המה ממדרגת הנפש, וכן אינון טפשיא - הם טיפשים וחסרים דעת התורה שהיא מדרגת הרוח, וכן אינון מחוסרי מהימנותא - הם חסרי אמונה וחסרים ממדרגת הנשמה, ווי לון - אוי להם, כנגד חסרון הרוח, ווי לנפשיהו - אוי לנפשם, כנגד חסרון הנפש, טב להו דלא ייתון לעלמא - טוב להם אילו לא באו לעולם, כנגד חסרון הנשמה.

שלמה ע"ה משיב לאותם הכופרים בפסוק שלאחריו 'ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה', שאותם כופרים אינם יודעים את כבוד המלך העליון ואינם מסתכלים בתורה, וחסרים הם מידיעה זו שנשמת האדם עולה למעלה ליהנות מאור המלך הקדוש, ונצרת בצרור החיים.

ומה אתיב לון שלמה על דא - ומה השיב להם שלמה ע"ה על זאת, קרא אפתריה - דבר זה מבואר בפסוק שלאחריו, ואמר (שם פסוק כא) - ואמר שם שלמה, 'ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ', ומפרש הפסוק והולך 'מי יודע' באינון טפשיא - ומי מהם היודע באותם הטיפשים, שהרי אין בהם היודע אמיתת הדברים, דלא ידעי ביקרא דמלכא עלאה - שאינם יודעים בכבודו של המלך העליון, ולא מסתפלי באורייתא - ואינם מסתכלים ומתבוננים בתורה לדעת להיכן עולה נשמת הצדיק אחר יציאתה מהעולם, ולכן לא יודעים את האמת כי 'רוח בני האדם העולה היא למעלה' - רוח האדם הצדיק עולה למעלה, ומפרש מהו 'למעלה' לאתר עלאה - למקום העליון, דהיינו לעולם הבריאה, לאתר יקר - למקום יקר דהיינו לעולם היצירה, לאתר קר קדישא - למקום קדוש דהיינו לעולם העשיה, לאתנא מנהירו עלאה - כדי שתיון אותה רוח מהאור העליון, שהיא הבינה דאצילות המקנת בעולם הבריאה, מנהירו דמלכא קדישא - מאור המלך הקדוש, שהוא זעיר אנפין דאצילות המקנן בעולם היצירה, למהוי צרורא בצרורא דחיי - כדי שתהא צרורה בצרור החיים, שהיא המלכות דאצילות המקנת בעולם העשיה. ואשתכחת קמי מלכא קדישא עולה תמימה כענין שאמרו על מיכאל המקריב נשמתן של צדיקים, ודא הוא וזהו מה שכתוב בפסוק 'העולה היא למעלה' - שזהו ביאור נוסף בפסוק שהוא מלשון קרבן עולה.

ולא מסתפלן בחכמתא - ואינם מסתכלים ומתבוננים בחכמה, אמרי דהאי עלמא אזיל במקרה, וקודשא בריך הוא לא אשגח עליהו, אלא 'מקרה האדם ומקרה הבהמה' הוא לא אשגח עליהו, אלא 'מקרה האדם ומקרה הבהמה' וקודשא בריך הוא לא אשגח עליהו וגו'. וכד שלמה אסתפל באלין טפשיאין דקאמרי דא, קרא לון בהמה, דאינון עבדין גרמיהו בהמה ממש, בגין דאמרי מלון אליו. ומנלן, קרא דעליה אוכח, דכתוב (שם פסוק יח) 'אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לבדם האלהים ולראות שהם בהמה המה להם', 'אמרתי אני בלבי' וחישיבנא פהאי לאסתפל, על מה, 'על דברת בני האדם', על ההוא מלה דטפשותא דאינון אמרי, 'לבדם האלהים' בלחודייהו, ולא יתחברון בהדי בני נשא אחרנין דאית לון מהימנותא. ולראות שהם בהמה המה להם, 'ולראות' פהו אינון בני מהימנותא, 'שהם בהמה' ממש, ודעתייהו כבעירא. 'המה להם' בלחודייהו, ולא לאעלאה לבני מהימנותא, גדעתא דטפשותא דא, ועל דא 'המה להם', ולא לאחרנין. ומה דעתא דלהון, 'כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם' וגו', תיפח רוחיהון, דאינון בעירי, אינון טפשיא, אינון מחוסרי מהימנותא, ווי לון, ווי לנפשיהו, טב להו דלא ייתון לעלמא.

אחר שביאר שהרשעים הכופרים הם אלו שאומרים 'מקרה אחד לכל', ממשיך לבאר ששלמה ע"ה כינה את אותם הכופרים 'בהמה', וכוונת שלמה בזה להפרישם משאר בני אדם, כדי שלא יתחברו עמהם בני אדם המאמינים.

וכד שלמה אסתפל - וכששלמה המלך ע"ה הסתכל, באלין טפשיאין - בסברת אותם הטיפשים, דקאמרי דא - שאומרים דעה נפסדת זאת, קרא לון בהמה - קרא לאותם טיפשים 'בהמה', דאינון עבדין גרמיהו בהמה ממש, שהם עושים את עצמם כבהמה ממש, דהיינו שמורידים את עצמם למדרגת הבהמה, בגין דאמרי מלון אליו - משום שהם אומרים דברים אלו שאין חילוק בינם לבין בהמה. ומנלן - ומנין לנו ששלמה ע"ה קרא אותם בהמה, קרא דעליה אוכח - הפסוק הקודם לו יוכיח, דכתוב - שכתוב בפסוק (שם פסוק יח) 'אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לבדם האלהים, ולראות שהם בהמה המה להם', ומפרש מה שאמר שלמה 'אמרתי אני בלבי' פירושו וחישיבנא פהאי לאסתפל - וחשבתי בדבר זה להסתכל ולהתבונן, על מה - על איזה דבר צריך להסתכל, 'על דברת בני האדם' - על דבורי ומחשבות בני האדם, והיינו על ההוא מלה דטפשותא דאינון אמרי - על דבר הטיפשות שהם סוברים ואומרים שהנהגת העולם במקרה וטבע, ואמר שלמה עליהם 'לבדם האלהים' בלחודייהו - שברר והבדיל אותם הש"ת מתוך שאר בני האדם המאמינים ויהיו נפרדים בדם, ולא יתחברון בהדי בני נשא אחרנין דאית לון מהימנותא - ולא יתחברו עם בני אדם אחרים שיש להם אמונה ויבואו לטעות כמותם. ועוד אמר שלמה 'ולראות שהם בהמה המה להם', ופירושו 'ולראות' פהו אינון בני מהימנותא - שבאתי להראות ולגלות כדי שיראו בהם אותם בני האמונה, 'שהם בהמה' ממש - שהם כבהמות ממש, ודעתייהו כבעירא - ודעתם כבהמה שאינה יודעת אלא מה שרואה. ועל ידי זה שהודיע שלמה ע"ה שהם כבהמות 'המה להם' בלחודייהו - על ידי זה הם יהיו מופרדים לעצמם, ולא יתערבו עמם, ולא לאעלאה לבני מהימנותא גדעתא דטפשותא דא - ולא יכנסו בני האמונה בדעת טיפשות זו וילמדו ממעשיהם, ועל דא - ולכן

ודעתם כבהמה שאינה יודעת אלא מה שרואה. ועל ידי זה שהודיע שלמה ע"ה שהם כבהמות 'המה להם' בלחודייהו - על ידי זה הם יהיו מופרדים לעצמם, ולא יתערבו עמם, ולא לאעלאה לבני מהימנותא גדעתא דטפשותא דא - ולא יכנסו בני האמונה בדעת טיפשות זו וילמדו ממעשיהם, ועל דא - ולכן



# נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

